

Velferd – i teorien

Knut Halvorsen

Velferd

Fra idé til politikk for et godt samfunn. 344 s, tab, ill. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2014. Pris NOK 449
ISBN 978-82-02-44345-0

Begrepet velferdssamfunn forbindes ofte med ordninger som offentlig finansiert utdanning og helsetjeneste, sykepenger, uføretrygd, sosialytelser etc. Enkelte spør om noen av de norske velferdsordningene er «for gode» og om de vil være finansielt levedyktige med de demografiske endringene vi kan vente i årene som kommer. Forfatterens mål er imidlertid ikke å gi svar på slike spørsmål. Målet er derimot å «utvikle nye indikatorer på velferd og utvikling som (delvis) kan erstatte det tradisjonelle målet på fremgang, nemlig økonomisk vekst».

Forfatteren tar utgangspunkt i sitt eget fag sosiologi og drøfter i seks kapitler begrepet velferd i lys av disipliner som blant annet filosofi, sosiologi, økonomi og psykologi. Det finnes ingen allmenn definisjon av velferd. Mens filosofene snakker om det gode liv, snakker økonomene om nytte og psykologene om lykke. Andre beslektede begreper er livstilfredsstillelse, livskvalitet, velvære mv. Forfatteren bruker et vell av litteraturkilder og viser hvordan forskere med ulik teoretisk og empirisk bakgrunn har nærmet seg velferdsbegrepet og beslektede begreper.

I kapitlene 7, 8 og 9 drøfter forfatteren måling av velferd på individnivå, nasjonalt nivå og globalt nivå. Han identifiserer mer enn 20 individuelle faktorer som er statistisk assosiert med velferd og lykke, for eksempel inntekt og helse. På samfunnsnivå drøfter han nesten like mange, men her er det helt andre faktorer som virker enn på individnivå. Forfatteren diskuterer imidlertid ikke de omfattende konfunderende faktorene som forskeren nødvendigvis møter, og problemene med å etablere årsakssammenhenger og ikke bare samvariasjoner.

I avslutningskapitlet trekker forfatteren lærdom av den litteraturen han har gjennomgått i foregående kapitler. Hans virkemidler for mer velferd i samfunnet er kortere arbeidstid, garantert minsteinntekt, redusert konsumpress, bedre utdanning og mer dannelse, styrking av barns oppvekstvilkår og dyrevelferd, en anstendig stat og mer lokaldemokrati og menneskevennlig byplan. Sammenhengen mellom premisene og konklusjonen synes svak.

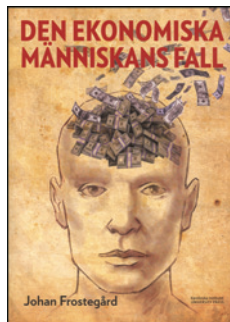
Boken gir en svært bred dekning av begrepet velferd. En åpenbar styrke er de mange litteraturhenvisningene. Dessverre mangler boken et stikkordregister, noe som vil gjøre det tidkrevende å lete etter referanser. Den brede dekningen blir imidlertid også dens svakhet. Trolig hadde boken stått seg på å begrense antall emner. De mange temaene som blir overfladisk behandlet, gjør den lite engasjerende.

For sosiologistudenter og lesere som er mer enn alminnelig opptatt av velferdspolitik, eger boken seg trolig godt. For oss andre som er mer opptatt av praktisk politikk, vil nok litteratur med mer begrenset målsetting være mer aktuelt.

Ivar Sønbo Kristiansen

Professor emeritus, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi
Universitetet i Oslo

Annerledes om økonomi, biologi og helse

Johan Frostegård

Den økonomiska människans fall

240 s. Stockholm: Karolinska Institutet
University Press, 2014. Pris SEK 250
ISBN 978-91-85565-71-9

Den økonomiske människans fall lar seg ikke enkelt plassere i en bestemt kategori. Forfatteren, Johan Frostegård, er professor i medisin ved Karolinska Institutet og har også studert økonomi.

Boken gir en bredt anlagt beskrivelse og vurdering av samfunnsøkonomi som fagområde og vitenskap, sett opp mot Charles Darwins evolusjonslære. Forfatteren stiller spørsmål om en alternativ tilnærming innenfor økonomifaget kunne gitt bedre forutsetninger for å planlegge samfunnsutvikling og unngå økonomiske kriser. Evolusjonslærens sentrale elementer som naturlig variasjon, seleksjon, arv og utvikling drøftes i et økonomisk og samfunnsmessig perspektiv. Johan Frostegård gir en historisk fremstilling av samfunnsøkonomi og presenterer leseren for innflytelsesrike økonomer som Adam Smith, Karl Marx, John Maynard Keynes, Friedrich Hayek, Milton Friedman og frem til dagens Thomas Piketty.

Forfatteren knytter også bånd til filosofi og litteratur med henvisninger til så vel Aristoteles som Johann Wolfgang von Goethe. Det gjennomgående temaet er Charles Darwin og evolusjonslærens innflytelse innenfor vitenskap og samfunnsutvikling. I den siste delen tar forfatteren for seg utviklingen i helsetjenesten gjennom de senere år, og han tilkjenner en klar skepsis til utviklingen av økt helsebyråkrati, New public management og innsatsstyrt finansiering.

Dette er ikke en vanlig lærebok, men heller ikke en tradisjonell vitenskapelig publikasjon. Boken er lest som et innlegg i samfunnsdebatten, med en interessant og original tilnærming på tvers av tradisjonell faginnndeling. Det historiske perspektivet kan gi påfyll til leserens allmenndannelse. Jeg kan anbefale *Den økonomiske människans fall* for dem som er interessert i noe litt utenom det vanlige, men det vil være en åpenbar fordel å være interessert i vitenskaps-historie, samfunnsøkonomi og medisin.

Henning Mørland

Kommuneoverlege, Rana kommune